

HÖGSKOLAN
DALARNA

Allmän studieplan för området Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik med examen i forskarutbildningsämnet vårdvetenskap

Beslut: FUN 2017-05-23

Revidering: 2018-03-28, 2019-11-05

Dnr: HDa 5.2.2-2017/745

Gäller fr.o.m.:2017-05-23

Ansvarig för uppdatering: Studierektor för forskarutbildningen

HÖGSKOLA DALARNA Forskarutbildningsnämnden

1. ÄMNESBESKRIVNING

Forskarutbildningsämnet *vårdvetenskap* har förankring främst i ämnesgrupperna omvårdnad, sexuell, reproduktiv och perinatal hälsa samt medicinsk vetenskap. *Vårdvetenskap* är ett tvärdisciplinärt ämne inriktat på studier av mänskliga hälsorelaterade behov och problem samt processer, faktorer och åtgärder relaterade till fysisk, psykisk och social hälsa och ohälsa i olika sammanhang och miljöer. Studieområdet är brett och kan till exempel omfatta patienters och anhörigas upplevelser av sjukdom och vård, livskvalitet, bemötandet av patienter eller omsorgstagare, effekter av insatser, vårdpersonalens situation samt hälso- och sjukvårdens eller omsorgens organisering och ledning. Ämnet inkluderar inte biomedicinskt orienterad forskning. Forskarutbildningen har ett tvärvetenskapligt perspektiv som karakteriserar forskningsområdet. Detta innebär att doktorander och forskare från andra ämnen än de ovan angivna även inkluderas baserat på avhandlingsarbetets inriktning.

Området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* behandlar individens och samhällets insatser för att främja människors hälsa och sociala villkor, samt utveckling av hälso- och välfärdsarbete genom framtagande av kunskap, sammanställning och kritisk granskning av kunskap, implementering av evidensbaserad kunskap och utvärdering av evidensbaserad praktik. Evidensbaserat hälso- och välfärdsarbete innebär att bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap vägs samman med professionell erfarenhet och den enskilde brukarens/klientens/patientens situation, erfarenhet och önskemål vid beslut om insatser. Forskningen inom området är till sin natur praxisinriktad.

Forskarutbildningen i ämnet *vårdvetenskap* inom området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* syftar till att utveckla doktorandernas förmåga och färdigheter i att ta fram underlag för evidensbaserad kunskap genom originalstudier, systematisk litteratursökning, sammanställning och kritisk granskning av identifierad vetenskaplig kunskap, hur den evidensbaserade kunskapen kan implementeras i hälso- och välfärdssektorn och hur tillämpningen kan utvärderas. Utbildningen ska ge självständig förmåga att tillämpa vetenskapsteori; vetenskaplig design, metoder och analys med såväl kvantitativ som kvalitativ ansats; forskningsetik samt vetenskaplig presentation och kommunikation. Efter avslutad utbildning utfärdas doktorsexamen/licentiatexamen i forskarutbildningsämnet *vårdvetenskap* inom området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik*.

2. MÅL FÖR UTBILDNINGEN PÅ FORSKARNIVÅ

2.1 Allmänna lärandemål

Målen med utbildningen i enighet med Examensordningen, bilaga 2 Högskoleförordningen (1993:100) är följande:

Doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Licentiatexamen

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

3. ANTAGNING TILL UTBILDNINGEN**3.1 Allmänt**

Antagning sker antingen till licentiatexamen, 120 högskolepoäng (hp), eller till doktorsexamen, 240 hp. Villkor för antagning till forskarutbildning är att den sökande antingen har erbjudits en doktorandanställning vid Högskolan Dalarna eller innehar annan anställning där det finns sådana villkor att forskarutbildning kan bedrivas.

Utllysning av doktorandanställningar sker nationellt, och kan även komma att ske internationellt. Ansökan sker i konkurrens.

3.2 Behörighetsvillkor

För att bli antagen till forskarutbildningen i *vårdvetenskap* inom området *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* krävs att den sökande uppfyller villkor för både grundläggande och särskild behörighet och därmed har den förmåga som krävs för att tillgodogöra sig forskarutbildningen.

Grundläggande behörighet (Högskoleförordningen, 7 kap, 39§)

Grundläggande behörighet att antas till forskarutbildningen har den som har:

1. avlagt en examen på avancerad nivå
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 hp, varav minst 60 hp på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Forskarutbildningsrådet inom Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik (FUR-HV) får för enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till forskarutbildningen i *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* har den som har:

1. avlagt examen på avancerad nivå i vårdvetenskap/omvårdnad, socialt arbete eller motsvarande ämne relaterat till hälso- och välfärdsområdet,
2. med godkänt betyg genomfört examensarbete på avancerad nivå inom hälso- och välfärdsområdet,
3. har nödvändiga språkkunskaper i engelska.

3.3 Urval

Doktorandtjänsten formuleras med beaktande av den allmänna studieplanen i samråd med, i förekommande fall, tilltänkt handledare, ansvarig för forskarutbildningen, avdelningschef samt HR-avdelning. Urval av sökande vilar på tilltänkt handledare och ansvarig för forskarutbildningen, i samråd med FUR-HV samt avdelningschef.

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen och baseras på följande bedömningsgrunder:

- tidigare studieresultat med särskild vikt på kvaliteten på examensarbete på avancerad nivå
- förmåga till muntlig och skriftlig kommunikation på engelska
- personlig lämplighet
- övriga meriter

Antagning till forskarutbildning bereds av tilltänkt handledare och/eller studierektor som utifrån de urvalskriterier som framgår i den allmänna studieplanen rangordnar de sökande.

FUR-HV beslutar om antagning eller avslag baserat på vad som framkommit i samband med intervjuer av de sökande och referenstagning samt i förekommande fall baserat på skriftlig inlämningsuppgift från de sökande.

Inför beslut om antagning till forskarutbildning ska följande bedömas:

1. genomförbarhet av det tänkta projektet och dess relevans för forskarutbildningsämnet,
2. finansieringsplan,
3. om adekvat handledarkompetens finns tillgänglig för att bistå med god och professionell handledning.

3.4Handledning

Till varje doktorand ska minst två handledare utses. En av handledarna utses som huvudhandledare och denne ska vara behörig som docent eller professor. Biträdande handledare ska vara disputerad. Minst en av handledarna ska vara anställd vid Högskolan Dalarna. Samtliga handledare ska ha genomgått handledarutbildning, eller presentera en plan för genomförande av sådan utbildning. FUR-HV utser preliminär huvudhandledare i samband med antagning. FUR-HV utser formellt huvudhandledare, biträdande handledare samt ansvarig för tillgodoräkningar i samband med att den individuella studieplanen fastställs, vilket ska ske senast tre månader efter beslutat startdatum. Byte av handledare kan ske närhelst doktorand eller handledare initierar detta. Vid byte av handledare är det FUR-HV som fattar beslut. Doktorander har rätt till handledning om 128 timmar per år.

4. UTBILDNINGENS UPPLÄGG

4.1 Allmänt

Utbildning för doktorsexamen (licentiatexamen) omfattar fyra (två) års heltidsstudier, sammanlagt 240 (120) hp. Utbildningen består av en kursdel som omfattar 45 hp, varav 30 hp obligatoriska och 15 hp valbara kurser (doktorsexamen), respektive 30 hp, varav 22,5 hp obligatoriska och 7,5 hp valbara kurser (licentiatexamen). Därtill en avhandlingsdel om 195 hp (doktorsexamen) respektive 90 hp (licentiatexamen). En person får vara anställd som doktorand under sammanlagt högst åtta år men utbildningstiden får förlängas om särskilda skäl föreligger (sjukskrivning, tjänstgöring inom totalförsvaret, förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer samt föräldraledighet). Doktoranden får delta i undervisning och annat s.k. institutionsarbete i en omfattning av maximalt 20% av den totala studietiden och kompenseras med motsvarande förlängning av studietiden.

4.2 Individuell studieplan och finansieringsplan

En individuell studieplan som anger hur utbildningen ska läggas upp upprättas företrädesvis i samband med antagningen, men senast tre månader efter antagning. Den individuella studieplanen utformas gemensamt av doktoranden och dennes huvudhandledare och ska klargöra alla parternas åtaganden, såväl specifika målsättningar för doktoranden som handledningens omfattning. Den individuella studieplanen ska, vid fastställande, innehålla:

1. namn på huvudhandledare och biträdande handledare
2. ansvarig för tillgodoräkning av kursmoment
3. specificering av handledningens organisering
4. preliminär titel på avhandlingen, beskrivning av planerat vetenskapligt projekt, samt tidsplan för doktorandens forskarutbildning
5. forskningsetisk prövning
6. plan över forskarutbildningskurser som ska ingå och en förteckning av genomgångna kurser
7. redogörelse för mängd institutionstjänstgöring/annan tjänst
8. beskrivning av övrig vetenskaplig aktivitet såsom deltagande i seminarier, konferenser och forskningsvistelser vid andra lärosäten
9. finansieringsplan med eventuella avtal med andra arbetsgivare än Högskolan Dalarna

Den individuella studieplanen upprättas på särskild blankett gemensamt av doktorand och huvudhandledare, granskas av studierektor för forskarutbildningen varefter den fastställs av FUR-HV. En finansieringsplan som klargör det ekonomiska ansvaret för doktorandens hela forskarutbildningstid biläggs ansökan till forskarutbildning. I de fall där finansieringen ska ske inom ramen för en anställning hos annan arbetsgivare ska chef för verksamheten där doktoranden är anställd tillstyrka hela studieplanen, för att därmed intyga att utbildningen kan ske så som den beskrivs.

Den individuella studieplanen följs upp och revideras årligen om inte annat angetts i den individuella studieplanen och sänds till studierektor som ansvarar för uppföljning, diarieföring och rapportering till FUR-HV. Om ansvarig för forskarutbildningen eller FUR-HV begär görs uppföljning oftare än årligen. Fastställda och reviderade individuella studieplaner och avklarade poäng dokumenteras och arkiveras.

Väsentliga avvikelser från individuell studieplan kan medföra att doktoranden avskiljs från tillgången till högskolans resurser i enlighet med Högskoleförordningen. Huvudhandledare ska i samband med den årliga revideringen bedöma om doktoranden följer den individuella studieplanen.

Om huvudhandledaren bedömer att avvikelsen är väsentlig ska studierektor ge möjlighet för doktoranden att skriftligen yttra sig över handledarens redogörelse samt ska därefter rapportera till FUR-HV. Om FUR-HV bedömer att skäl finns för indragning av resurser ska detta överlämnas till rektor för beslut.

Halvtidsseminarium

Efter ungefär halva studietiden till doktorsexamen ska ett halvtidsseminarium genomföras. Syftet är att granska det hittillsvarande arbetet och planen för fortsättning fram till disputation. Seminariet utlyses offentligt och granskare utses av huvudhandledaren. Seminariet genomförs med huvudhandledaren som ordförande och med två granskare som inte är anställda vid det egna lärosätet samt en granskare från den egna forskningsprofilen eller lärosätet. Minst två av granskarna ska ha docent- eller professorskompetens. Granskarna, handledare och doktorand samlas enskilt efter seminariet för att sammanfatta och ange riktning för det fortsatta arbetet.

4.4 Avhandling

Doktorsavhandlingen ska normalt utformas som ett antal vetenskapliga artiklar med en ramberättelse (för sammanläggningsavhandling) på svenska eller engelska. Doktorsavhandlingen bör bestå av minst tre, och vanligtvis fyra, vetenskapliga arbeten, men det är den vetenskapliga kvaliteten och doktorandens självständiga bidrag till kunskapsutvecklingen som bedöms, inte antalet artiklar i avhandlingen. Doktoranden ska vara förstaförfattare på minst två delarbeten. Minst två delarbeten ska vara accepterade för publicering eller publicerade i en sakkunniggranskad internationell vetenskaplig tidskrift med granskningsförfarande (peer review). Avhandlingen kan även utformas som en monografi.

Licentiatuppsatsen utformas normalt som två eller flera vetenskapliga artiklar med en kort ramberättelse som också tjänar som en introduktion till avhandlingsämnet. Doktoranden ska vara förstaförfattare på minst ett delarbete. Minst ett delarbete ska vara accepterat för publicering eller publicerat i en sakkunniggranskad internationell vetenskaplig tidskrift med granskningsförfarande (peer review). Licentiatuppsatsen kan även utformas som en monografi.

Samtliga vetenskapliga delarbeten i sammanläggningsavhandling eller kapitel i monografi och ramberättelsen i avhandlingen bör ha seminariebehandlats fortlöpande under forskarutbildningen. Minst ett par delarbeten bör också ha presenterats på vetenskapliga konferenser nationellt och internationellt.

Efter förslag från huvudhandledare samt efter kontroll av att jäv inte föreligger utser FUR-HV ordförande, betygsnämnd, ersättare i betygsnämnd och opponent för disputationen/licentiatseminariet. Ordförande samt de tre betygsnämndsledamöterna ska vara docent eller professor, opponenter ska ha minst doktorsexamen. Som mest får en betygsnämndsledamot vara anställd vid Högskolan Dalarna. Förhandsgranskning av de publicerade/accepterade artiklarna samt samtliga manuskript som ingår i avhandlingen/licentiatuppsatsen eller monografien som helhet skall förhandsgranskas av den tilltänkta betygsnämnden. Betygsnämndens ledamöter bör individuellt uttrycka om

de tycker att delarbetena uppfyller det omfång och den kvalitet som motsvarar kunskapsmålen för fyra respektive två års heltidsstudier. Betygsnämnden meddelar en samlad rekommendation till studierektor för forskarutbildningen. Ett positivt utlåtande vid förhandsgranskningen innebär inte att avhandlingen/licentiatuppsatsen blir godkänd vid disputationen/licentiatseminariet. Svaret på granskningen innebär att doktorandens vetenskapliga arbete bedöms hålla en sådan kvalitet och är av sådan omfattning att det kan försvaras vid en offentlig disputation/licentiatseminarium.

Ramberättelsen/monografin ska granskas av minst två granskare vid ett seminarium. Innan avhandlingen/licentiatuppsatsen skickas in för tryckning sker en plagieringskontroll av ramberättelse/monografi av studierektor.

FUR-HV fattar beslut om tidpunkt, plats, ordförande, opponent, betygsnämndeledamöter och ersättare för disputation/licentiatseminarium senast tre månader innan genomförande av disputation/licentiatseminarium.

4.5 Kurser

Kurser ges av Högskolan Dalarna eller av andra lärosäten. Det ska finnas en skriftlig kursplan där kursmål och innehåll framgår. Kurser som ingår i forskarutbildningen ska specificeras i den individuella studieplanen. Kurserna är uppdelade i obligatoriska och valbara kurser. För varje doktorand ska en senior forskare anställd vid HDa utses av FUR-HV med ansvar att bedöma om kurser kan tillgodoräknas.

Doktorsexamen

Doktorsexamen består av en kursdel som omfattar 45 hp, varav 30 hp är obligatoriska kurser. Obligatoriska kurser:

- Allmänvetenskaplig introduktionskurs, 7,5 hp
- Vetenskapliga metoder, 7,5 hp
- Systematisk litteraturöversikt, metasyntes och metaanalys, 7,5 hp
- Implementeringsforskning i hälso- och välfärdsarbete, 7,5 hp

Valbara kurser väljs utifrån doktorandens behov och avhandlingsarbetets inriktning.

Licentiatexamen

Licentiatexamen består av en kursdel som omfattar 30 hp, varav 22,5 hp är obligatoriska. Som obligatoriska kurser räknas:

- Allmänvetenskaplig introduktionskurs, 7,5 hp
- Vetenskapliga metoder, 7,5 hp
- Systematisk litteraturöversikt, metasyntes och metaanalys, 7,5 hp

5. EXAMENSKRAV

Forskarutbildning avslutas med en offentlig disputation/licentiatseminarium. För examen krävs att den forskarstuderande får betyget godkänd på dels de kurser som ingår i utbildningen och dels på doktorsavhandlingen eller licentiatuppsatsen samt försvaret under disputationen/licentiatseminariet. Forskarutbildningssamordnaren kontrollerar att kurskravet är uppfyllt för doktorsexamen respektive licentiatexamen. Studierektor intygar att alla kurser är klara.

Doktorsexamen

För att erhålla doktorsexamen krävs 240 hp, varav 45 hp inhämtas i kursdelen och resterande 195 hp utgörs av en doktorsavhandling. Vid ansökan om disputation ska minst två arbeten vara publicerade eller accepterade i vetenskapliga tidskrifter med granskningsförfarande (peer review). Avhandlingen ska försvaras muntligt på engelska eller svenska vid en offentlig disputation som leds av en ordförande med medverkan av en opponenter och bedöms av en betygsnämnd. Avhandlingen och försvaret av avhandlingen bedöms som underkänd eller godkänd.

Licentiatexamen

För att erhålla licentiatexamen krävs 120 hp, varav 30 hp inhämtas från kursdelen och resterande 90 hp utgörs av en licentiatuppsats. Vid ansökan om licentiatexamen ska minst ett arbete vara publicerat eller accepterat i vetenskaplig tidskrift med granskningsförfarande (peer review). Uppsatsen ska presenteras muntligt på engelska eller svenska vid ett öppet seminarium. Licentiatseminariet leds av en ordförande och bedöms av en betygsnämnd. Licentiatuppsatsen samt försvaret av uppsatsen bedöms som underkänd eller godkänd.